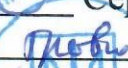

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

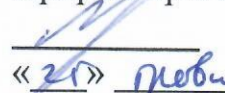
Ректор

 Сергій ОКОВИТИЙ
«21» 2026 р.

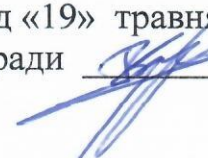
ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

 Олег МАРЕНКОВ
«21» 2026 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
для здобуття ступня доктора філософії
на основі освітнього ступня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста)
за спеціальністю С2 «Політологія»

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету суспільних наук і міжнародних відносин
від «19» травня 2026 р.; протокол № 10
Голова вченої ради Віталій КРИВОШЕЇН

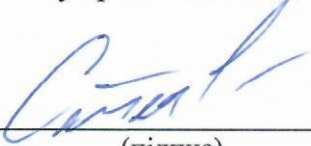
Дніпро – 2026

Внесено: кафедрою політології, соціології та публічного управління

Укладачі програми:

1. Кривошеїн В.В., доктор політичних наук, професор, декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин;
2. Ставченко С.В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, соціології та публічного управління;
3. Клячин А.К., кандидат політичних наук, доцент, кафедри політології, соціології та публічного управління;
4. Лясота А.Є., кандидат політичних наук, доцент, кафедри політології, соціології та публічного управління.
- 5.

Програма вступного іспиту ухвалена на засіданні кафедри політології, соціології та публічного управління від «29» квітня 2026 р.; протокол № 9

Завідувача кафедри (Сергій СТАВЧЕНКО)
(підпис) (ім'я та прізвище)

та на засіданні науково-методичної ради факультету суспільних наук і міжнародних відносин від «18» травня 2026 р.; протокол № 9

Голова науково-методичної ради (Іван ГОЛОВКО)
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Вступний іспит до аспірантури передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей за спеціальністю С2 «Політологія»

Результати вступного іспиту зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступня доктора філософії.

Вступні випробування проводяться за рішенням екзаменаційної комісії за білетами. Для підготовки відповіді використовують екзаменаційні листки, що зберігаються в особовій справі вступника.

З програмою вступних випробувань, переліком питань, порядком проведення вступних випробувань за спеціальністю С2 «Політологія» вступники мають змогу ознайомитися на офіційному сайті ДНУ.

Результати проведення вступного випробування оформляються протоколом, у якому фіксуються екзаменаційні питання. На кожного вступника ведеться окремий протокол. Протоколи прийому вступних випробувань після затвердження зберігаються в особовій справі вступника.

Узагальнена структура вступного іспиту

№	Найменування розділу
1	Історія зарубіжних політичних вчень та політичної науки.
2	Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень.
3	Прикладна політологія. Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування.

2. ТЕМАТИКА ОЦІНЮВАННЯ

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

(питання, запропоновані для вступників в аспірантуру за спеціальністю С2 «Політологія»)

Розділ 1. Історія зарубіжних політичних вчень та політичної науки.

Загальна характеристика політичної думки Стародавнього Сходу (сакралізація влади, авторитаризм, підпорядкування державі, вплив релігії на політичну систему)

Політичні вчення Давнього Єгипту та Месопотамії.

Політичні вчення Давньої Індії.

Джерела вивчення римської політичної думки (писемні пам'ятки, юридичні документи, філософські трактати).

Ідеї змішаного правління (Полібій)

Перехід від республіки до принципату (Октавіан Август).

Політичні ідеї Сенеки та стоїків.

Політичні ідеї Марка Тулія Цицерона.

Політичні вчення Давнього Китаю.

Основні риси політичної думки доби Відродження.

Вплив античної спадщини та християнства на політичні ідеї.

Концепція сильної держави Н. Макіавеллі.

Модель утопічної держави Т. Мора.

Теорія суверенітету Ж. Бодена.

Вплив ідей доби Відродження на політичну думку епохи Просвітництва та Нового часу.

Розділ 2. Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень.

Загальнонаукові методологічні принципи та суспільні науки.

Теорія як система ідей, поглядів та положень.

Гіпотеза як наукове припущення у соціальних та поведінкових науках.

Поняття у формулювання гіпотез.

Платон та обґрунтування політичної істини.

Аристотель та емпіричність політичного пізнання.

Структурний зв'язок між загальною та політичною епістемологією.

Політична істина та способи її набуття як предмет політичної епістемології.

Різноманітність в способах існування наукової раціональності.

Пріоритет раціоналізму для політичної науки.

Епістемологічні передумови соціальної та політичної філософії К. Поппера.

Епістемологічні основи політичної теорії Дж. Роулза.

Епістемологічні основи політичної теорії Ю. Габермаса.

Епістемологічні основи теорії політичного постмодернізму.

Синергетичне світобачення та пошук нових парадигм у політичних науках.

Розділ 3. Прикладна політологія. Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування.

Сутність та основні характеристики поняття «криза».

Співвідношення понять криза, інцидент, надзвичайна ситуація, ризик, катастрофа, стихійне лихо.

Підходи до класифікації кризових ситуацій.
«Фокусуючі події» за теорією Т. Бьюкланда.
Сутність термінів «антикризовий політичний менеджмент» та «антикризові комунікації».
Структура та функції антикризової команди.
План антикризового політичного управління.
Сутність терміну «політична криза».
Взаємозв'язок понять «політична криза» та «політичний конфлікт».
Типологія міжнародних криз Ж.Л. Дюфура.
Сутність антикризових комунікацій.
Карта кризових повідомлень.
Виявлення причин кризової ситуації.
Ранжування причин кризової ситуації.
Вибір антикризової стратегії діяльності політичної організації.
Традиційність у напрямках антикризового політичного менеджменту.
Суб'єкти антикризового політичного менеджменту.
Інноваційність у політичному антикризовому управлінні.
Розробка моделей антикризової політико-управлінської діяльності.
Визначення варіантів політики організації.
Витоки політичного консультування.
Радники і політичні консультанти.
Експертна спільнота політичного консультування в сучасній Україні.
Прототипи сучасних політичних консультантів.
Причини становлення політичного консалтингу.
Теоретико-методологічні підходи в осмисленні поняття політичного консультування.
Основні підходи до визначення політичного консультування в працях українських дослідників.
Політичний консалтинг як мистецтво, сфера оплачуваних послуг, науковий напрям у дослідженні професійної політичної діяльності.
Поняття політичного консультування.
Диференціація понять «політичне консультування» та «маркетинг».
Політичне прогнозування та політичний консалтинг.
Політичне маніпулювання та політичний консалтинг.
Політичні технології та політичний консалтинг.
Моделі політичного консультування.
Національні школи політичного консультування (США, Франція).
Напрями політичного консультування.
Завдання політичного консультування.

Форми та типи політичного консультування.
Зарубіжний та вітчизняний досвід політичного консалтингу.
Індивідуальне політичне консультування.
Групове політичне консультування.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

До розділу № 1 Історія зарубіжних політичних вчень та політичної науки.

1. Безродний Є.Ф., Уткін О.І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник/ Євген Федорович Безродний, Олександр Іванович Уткін К.: ВД «Професіонал», 2006. 432 с.
2. Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020. 228 с.
3. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень. Нової доби: навчальний посібник / Федір Михайлович Кирилюк К.: Центр учбової літератури, 2008. 414 с.
4. Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Марчук, Г. В. Марчук. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 480 с.
5. Практикум з політології / за ред. Ф.М.Кирилюка. К.: “Видавничий дім «Комп’ютерпрес», 2003 622 с.
6. Шульженко Ф.П. Історія політичних і правових вчень: Підручник./ Федір Пилипович Шульженко К.: Юрінком Інтер, 2007. 464 с.
7. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Під редакцією Є.Причепія. К., 2002.
8. Макіавеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / Пер. з італ. А. Перепадя. К.: Основи, 1998. 492 с.

9. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал та ін. К.: Парламентське видавництво, 2012.
10. . Рассел Б. Історія західної філософії [Текст] / Б. Рассел ; пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Таращука. К. : Основи, 1999. 759 с.
11. Ханстантинов В. О. Практикум з історії політичних і правових вчень : навч. посіб. / В. О. Ханстантинов. Миколаїв : МНАУ, 2014. 200 с.

До розділу № 2
«Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень».

1. Александрова О.С., Горбань О.В., Лавриненко Г.А. Філософія політики: Навчальний посібник. Київ, 2021. 156 с.
2. Волковський В. Ідея суспільності: політична філософія в Україні XIX століття. — Київ : Академперіодика, 2017, 264 с.
3. Клаузевіц К. Природа війни. Переклад Р. Герасимов. Харків: Vivat, 2018. 416 с.
Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. Пер. з нім. — Київ: Дух і літера, 2011, 336 с.
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. К. : Темпора, 2019. 384 с.
5. Мацьків І. В. Словник Філософія політики. Київ: ОВК, 2020. 512 с
6. Токовенко О. С. Політична епістемологія: підручник/ О. С. Токовенко, В. І. Пашенко, О. А. Третяк. — Д.: ДНУ, 2011. — 408 с.
7. Соціокультурні чинники трансформації політичної реальності у XXI столітті : монографія / [ред. кол. : В. В. Попков (наук. керівн.), Є. С.Огаренко, Н. Є. Степанова, О.Ю.Хорошилов]. — Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020, 296 с

До розділу № 3 «Прикладна політологія. Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування».

1. Герман Ю.О. Аналіз та управління політичними кризами: посібник. Д.: Ліра, 2014. 48 с.
2. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: навч. посіб. К.: МАУП, 2005. 152 с.
3. Запорожець О.Ю. Кризові комунікації у міжнародних відносинах. Навч. посіб. К.: ІМВ, 2009. 75 с.
4. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. 3-є вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
5. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб К.: Алерта, 2014. 620 с.

6. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., переробл. і допов. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка; К.: Знання, 2011. 408 с.
7. Мороз О.В., Шварц І.В. Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006.
8. Прикладна політологія: навч. посіб. для вузів / за ред. В.П. Горбатенка. К.: Академія, 2008. 472 с. 10. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень. К.: РНКЦ «ДНІТ», 2000. 259 с.
9. Сіленко А., Коляденко В. Соціальна держава: тернистий шлях до визнання. Одеса: ТСС, 2002. 357 с.
10. Стоун Д. Парадокс політики. Мистецтво ухвалення політичних рішень. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2000, 304 с.
11. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії: У 2 т. К.: Основи, 1995.

4. СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Кожний білет вступного іспиту містить **3 відкриті питання** (по одному з кожного розділу), що потребують розгорнутої відповіді.

Рівень знань вступників оцінюється екзаменаційною комісією за 200-бальною системою.

Тривалість вступного іспиту – 3 години

Розподіл питань у білеті:

Розділ	Кількість питань у білеті	Кількість балів за відповідь на питання
Історія зарубіжних політичних вчень та політичної науки.	1	50
Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень	1	100
Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування	1	50
Максимальна кількість балів : 200		

Критерії оцінки відповідей

Відповідь на питання розділу № 1 «Історія зарубіжних політичних вчень та політичної науки». оцінюється за **50-бальною** шкалою:

30-33 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних

помилки з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

34-36 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

37-40 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

41-45 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

46-50 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

Відповідь на питання розділу № 2 «Політична епістемологія. Методологія та організація наукових досліджень». оцінюється за 100-бальною шкалою:

60-63 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

64-74 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

75-81 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні

суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

82-89 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

90-100 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

Відповідь на питання розділу № 3 «Прикладна політологія. Аналіз та управління політичними кризами. Політичне консультування».
оцінюється за 50-бальною шкалою:

30-33 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу. основних понять з політології, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу, не спроможний розв'язувати практичні суспільно-політичні ситуації.

34-36 бали виставляється вступнику до аспірантури, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з політології, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу, відчуває значні труднощі при розв'язанні практичних суспільних ситуацій.

37-40 бали виставляється вступнику до аспірантури, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні політологічних теорій і відчуває труднощі при вирішенні суспільно-політичних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення політичних явищ.

41-45 бали виставляється вступнику до аспірантури, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

46-50 балів виставляється вступнику до аспірантури, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно й логічно

його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується політична теорія із політичною практикою. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Правильно використовує чинну нормативну базу з організації та якості політологічних досліджень, показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі політології.

При остаточній оцінці (за 200-бальною системою) результатів виконання завдання враховується здатність вступника:

- застосувати правила, закони, методи, принципи політології при розв'язанні конкретних ситуацій;
- аналізувати і оцінювати політичні факти, події;
- викладати матеріал відповіді на поставлені запитання логічно, послідовно з демонстрацією політологічного світогляду та мислення.